

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Gamle Efterretninger

om

Fuglse-Herred i Laaland

af

utrykte Haandskrifter:

ædet og sidste Hestre

udgivet

som

et Indbydelsesskrift.

til den offentlige Examen i Odense Kathedralskole.

den 16de Septbr. 1811

og følgende Dage.

af

E. Trojel,

forhen Overlærer ved hemeldte Kathedralskole,
nu Rektor ved Fridericia Lærde Skole.

Odense 1811.

Tykt hos S. HempeL,

Gier af Gyens Stifts Adressetomtoir og Bogtrykkerie.

Rødby.

Udi Rødby-Sogn er ikuns den ene By, ubi hvilken er Bolige eller Gaarosæder 11, Gaarde 49, tilsammen 60

Gadehuse 81, her regnes ogsaa, hvor der unders tiden i eet Gadehuus findes flere Boder.

Nok herforuden er Dreisminde, Vesten Rødby, hvor Færgesteden er fra Lolland til Femeren, og er der Fisserhuse, hvor Folk boe i, 5¹).

1) Rhode (l. c. I. 579) angiver Folkmængden i Rødby til henved 1000 Sjæle, efter Tællingen af 1787 var den 725 Sjæle. Dens Hartkorn er efter Begtrup (l. c. 665) 321 Edr. tiendeydende foruden Præste- og Degne = Gaards Jordene. Rødby = Præstehistorie hos Rhode kan af Manuscriptet fra 1707 saaledes fuldstændiggjøres og berigtiges: 1. Hr. Nasmus 1527 faldes her Nasmus Jensen Erythropagensis, døde 1572 som den ældste evangeliske Præst, efter henved 49 Aars Tjeneste. 2. I Stedet for Rhodes Johannes Jørgensen har Manuscriptet Navnet Jakob Lyche Erythropagensis. 3. Imellem Rhodes Hans Hansen, 4de Præst efter Reform., og Jakob Nielsen

Rintzebølle = Sogn Østen for Rødby, og annereret til Rødby. Dette Sogn er ifluns een Vy, udi hvilken Gaarde 16²).

Nok herforuden en Enbygde = Gaard, Sonden Minzebølle, kaldes Lundegaard.

Er til sammen 17. Gadehuse 5.

Intet mere findes udi disse Sogne at skrive om, det endnu vitterligt er. At saa i Sandhed er, beskender jeg med min egen Haand, skrevet og underskrevet udi Rødby = Præstegaard den 23 November Åo. 1624.

Jacob Nielsøn
Egen handt.

har samme Mørk. 2 Præstemænd, Eskil Clausen og Henning Clausen. Efter Jakob Nielsen har Mørk. Knud Knudsen og derpaa den af sit Tryglsbrev til Kongen bekrudte Knud Christensen, som her gides tilnavnet Bruun. Af Præsterne før Reformationen nævnes følgende: hr. Henrich 1428, hr. Niels Bramh, hr. Holleghe Abelsen, hr. Niels Otteson, hr. Pedet Olufsen, hr. Erich, Drag. Jakob og hr. Henrich.

- 2) Ringsebølles Navn udleder Nihede (l. c. 590) af en Laalander ved Navn Ring, om hvem gamle Vers sagde, at Stark Odder vel kunde rase, men ikke kuse ham. Han angiver Hartkornet til 158 Edr., Folkmængden til henved 300 Sjæle. Hvorledes kunde denne i en halv Snees War synke ned til 110 Sjæle, som Folketellingen af 1787 angiver?
-

Nebbelund. Sogn³⁾)

Hvad Nebbelunde-kirke er anlægende, haver den sit Navn af Byen, hvilken By er sunderet og bygt ud paa en Odde, eller Neb saakaldet, ved Stranden, hos hvilken haver ligget en liden Skov, eller Lund, Nordvest fra, og er nu slet afhugget og ødelagt, og deraf kaldes Nebbelund.

Udi Nebbelunde-Sogn ere 4 smaae Byer.

1. Nebbelunde, udi hvilken ere 15 Gaarde foruden Præstegaarden og Degrens Bolig. Af disse findes ved Magt 10, øde 5.
 2. Buckehaffue, udi hvilken ere 8 Gaarde, de 6 ved Magt, de 2 øde.
 3. Norre, udi hvilken ere 11 Gaarde.
 4. Tøsste, udi hvilken ere 5 Gaarde.
- Dette Sogn haver Gadelhuse 20.

3) har 242 Edt. Hartkorn, hvoraf 209 ere Bøndernes, og en Folkestaaede af 317 Sicle. I det yngre Muskr. staar: "Hr. Christian Augustini haver skriftlig svaret, at i Nebbelunde og Geddinge Kirker forefindes intet Merkeligt." / Hvilket er saa meget mere at beklage, som denne Samvittighedsraad, som Nihede kalder Præsterne, har givet os paafaldende Bevis paa hans interesaante Fremstillelses Maade i den Stump af en Præker, Nihede (l. c. 671) har opbevaret: "Jesus var en kjon lille Dreng, munter og veltilmode, havde et beiligt Haar, saadant som Hans Mortensens lille Dreng her i Byen ic."

Seddinge-Sogn⁴⁾

Denne Kirke haver haft i Begyndelsen tvende Navne. 1. Hellig Tresoldigheds Kirke, fordi den er opbygt in pupatu S. Trinitati til Ere. 2. Seddinge Kirke af Byen Seddinge, udi hvilken Kirken staer.

Udi Seddinge Sogn findes 2 Byer og 2 Enbygde-Gaarde.

1. Store Seddinge, udi hvilken ere 17 Gaarde, som ere ved Magt.
2. Lille Seddinge, udi hvilken ere 9 Gaarde, de 6 ved Magt, de 3 øde.

Udi dette Sogn er en Herregård, ved Navn Lille Seddinge-Gaard, som er opbygt af de Wormender, og det samme Slægt og Ufkomme endnu tilhører.

Gadehuse i dette Sogn 20.

3. Hvad de 2 Enbygde-Gaarde anlanger, kaldes de Danstede-Gaarde, og have været et gammelt Herresæde, hvorpaa boe nu to Bønder, og høre de Daaer til paa denne Dag⁵⁾.

Bidere i disse Sogne er ikke at finde, som kan tjene til Chorographiam, hvilket jeg Knud Christensen vinder med denne min egen Haand. Skrevet i Nebbeslunde d. 23 Novemb. Ao. 1624.

4) 189 Dr. Hartkorn, 198 Gjæle.

5) Dansted, nu en usri Gaard under Christianssæde.

Tirsted-Sogn^{c).}

Sognekirken, saavelsom det ganske Sogn, harer sit Navn af Byen, Kirken er bygt næst hos på

- 6) Thirsted, 333 Tdr. Harkl. og 600 Indbyggere (Rhode l. c. 637), men i Aaret 1787 fandt 559 Indb. Rhode melder, at Kirken i Begyndelsen fandt var en ringe Bygning før det anselige Laarn, rimelig ved Gaver af de Søfarende, før hvilke det skulde tjene til Mærke, eller ved Uslad blev tilbygt. Herved bekræftes den i det ældre Mnfr. anførte gamle Mening om Kirkens ældste Navn, da St. Nikolaus var de Søfarendes Patron. cfr. disse Efterretninger I. Side 20 Note 29. Det yngre Mnfr. melder, fjsndt som ubevistligt, at Thirsted Kirke er forдум kaldet St. Hans's Kirke, og at der St. Hans's Aften har været holdt Marked ved samme. "Men vist er det — hebber det videre — at Landemodet har været holdet i Tirsted Kirke, og, naar noget sert Vigtigt funde forefalde, stede Forsamlingen altid i den Kirke." Til Beviis anføres nu følgende Dokumenter betreffende Mubbelykkes Vortgivelse til Præstebolig, hvilke tillige synes at vise, at Rhode feiler, naar hau udlever Navnet Mubbelykke af Giverindernes Navne:

Universis Christi fidelibus, ad quos præsens scriptum pervenerit, Johannes Hynderbergh, sacrae rector ecclæsiæ Thorebye, officialis venerabilis in Christo Patris ac Domini, Domini Voldemari, divina miseratione Episcopi Ottoniensis, per Lalandiam in spiritualibus generalis, salutem, crescentiam et orationes in Domino salutares! Cum illa, qvæ inter contrahentes aguntur, ob labilitatem memorie hominum oblivionis defectum incident, nisi scripturæ testimonio longum servarentur in ævum, siccq. Incidius veritas, dum opus fuerit, in lucem redeat, ut videatur ab omnibus, ne avaritiæ, victui, deservientes de sua malitiosa machinatione commodum possint diutius apportare, coram omnibus, quorum in-

en Vanke ved Stranden. Menes dørfor, at de Gamle
have kaldet den S. Nicolai-Kirke.

terest, seu interesle poterit in futurum, in verbo veritatis protestamur, quod Anno Dni MCCCLXXXII. tercia seriā proxima post Dominicam Trinitatis synodo generali in Ecclesia Tyersted, præsentibus honorabilibus viris, Dnis Sacerdotibus universis et singulis Ecclesiarum Rectoribus dictæ terræ Lalandiæ, aliisq. providis viris et famosis nobilibus laicis, qui pro tunc propter commune bonum universalis ecclesiarum terræ Lalandiæ pristinæ convenerant constituti discreti viri, æternæ suæ felicitatis memores, considerantes mundi cursus breves et vagos fore, videlicet quidam Petrus Gaßlæ, Petrus Hertey, Jo. Hertey, Petrus Drumma. Petrus Jan..., Jo. Guldmundesen, Matthæus Wlchæ, Jo. Wlchæ, Jo. Lauridz, quædam Botild. Galles, Bo. Friis, parochiani Ecclesiarum Tyrsted præsatæ, terras dictas Rubbelychæ sibi pertinentes ad mensam Sacerdotis Parochialis in Tyrsted fano animo et matura deliberatione cum omnibus et singulis adjacentiis, aquis, pratis, sylvis, pascuis, rubetis, humidis et siccis ad omnes fines camporum, nullis duntaxat exceptis, rite et rationabiliter in salutem animæ suæ contulerunt, et secundum canonicum jus scotaverunt, Dno Paulo medio tempore eiusdem Ecclesiarum Rectore scotationem legitimam acceptante, jure perpetuo sine cuiuscunq. reclamatione veraciter possidendas. Ita quivis plebanus, quicunq. fuerit, dictas terras libere possideat, et in usus habitandi juxta velle disponat et disponere debeat, eisdemq. pacifice perpetuis temporibus fruatur, memoriamq. animarum suarum in misis, vigiliis, orationibus, prædicationibus ac aliis piis exercitiis divina stipendia reddens in perpetuum habeat, quæ facere sibi inspiraverit clementia Salvatoris. In cuius protestationis cautelam et ad dimovendam futuram calumniam sigillum nostri officii una cum sigillis honorabilium virorum Dominorum quorundam disiuncte audientium, videlicet Hermanni in Marlow

Erenberti in **Sarkjøpinge**, Johannis in **Mahsted**, Hermanni in **Nethetbye**, Maruardi in **Hildested**, Lamberti in **Terindleue**, Matthiae in **Tellefylde**, Johannis in **Burssø**, Olai in **Urninge**, Petri in **Herrih Sø**, et Michaelis in **Tylle** præsentibus sunt appensa. Datum et actum anno, die et loco supradicto.

Nu følger Biskeppens Confirmationen saalvende:

Voldemarus Dei gratia Episcopus Ottoniensis universis Christi fidelibus, ad quos præsens scriptum per venerit, salutem et mutuam in Domino caritatem! Dudem divina clementia in mentes fidelium provocante terras quasdam dictas Rubbelyche quidam Parochiani in Tyrsted terræ Lalandiæ nostræ Dioecesis ob salutem animæ suæ ad mensam sacerdotis in Tyrsted cum omnibus et singulis pertinentiis, prout scotatione legitima et jure canonico per literas officialis nostri de synodo generali sub fideli bonorum testimonio nobis porrectas sufficienter edocetur, contulerunt perpetuo fine omni reclamatione possidendas; Nos igitur sacro illorum desiderio admoniti, ne ipsis Sacerdotes Parochiales aliquas incurant molestias, juxta dictorum fidelium voluntates, literas et acta discretorum promissorum in nomine Domini tenore præsentium roboramus et confirmamus, inhibentes sub pena excommunicationis, ne aliquis, cuiuscunq. conditionis aut status existiterit, plenarium prænominatione Ecclesiæ Tiersted, quicunq. fuerit de cætero, de ipsis terris aliqualiter molestat seu infestat in futuro. Qvas terras in gremio sanctæ matris Ecclesiæ ad præsens recepimus a nobis et nostris Successoribus canonice defendendas. Datum anno Dni MCCCLXXXIII in profecto Sixti Papæ et martyris nostro sub secreto præsentibus impenso. Underskrifterne mangl.

Af Thirsteds Præster efter Reformationen har des yngre Manér. Følgende: Christiernus Lunde, Clemens Albinus, Paulus Jani Tisted, Petrus Albinus Aulæ Pontanus, Petrus Jacobi, Nicolaus Erasmi Bognes, Johannes Johannis Hammerus.

Om den første af disse anføres dette Epitaphium:
Viro pietate atq. eruditione claro, Dno Christierno
Lunde, Pastori Ecclesiarum Tiersted ac Schiøringe,
cuius uxor charissima Anna Johannis f.

Uxor:

Chare mihi conjunx, cur jam te mors tulit atra?
 Hic mæsto flenti funera corde tua?
 Rex utinam cæli velle mihi redderet, aut me
 Ire modo comitem vellet ad astra tibi!

Maritus:

Sitè, rōgo, lacrymas, uxor dilecta, frequentes,
 Tuque deum semper consule, fide deo;
 Is etenim mundum juste moderatur ab alto,
 Et, quæcumq. facit, sunt bona valde piis:
 Reddiderat vitam pro vita fine carentem,
 Nunc ergo cantat mens mea læta deo.

Uxor:

Vita tamen nobis fuerat tua grata, marite,
 Sed, quâ nunc frueris, gratior illa tibi.

Maritus:

Laudibus ergo dei celebrabis numin....
 Uxor, et hanc vitam det tibi sancta . . .
 Nunc age, quem dominus socium pro me tibi .
 Dilige, dum Parca vos superesse velit.

Obiit anno 1555. 16. die Iulii.
 Hic dormit tutus cum privigna Elisabetha
 Vitricus: hos ambos lectulus unus habet.

Obiit illa anno 1555. 17. die Julii.

Denne Gravskrift er af Presten Joh. Hammer, som
 døde 1699, og om hvem det var en i Kirken værende
 Mindetavle hedder:

Hic situs est Hammer, mundi lux atq. lucerna
 In vita et verbis, inde lucerna poli.

Det er ellers besynderligt nok at Manuskriptet af
 1624 set ikke omtaler den frygtelige Rosverhistorie,
 som Rhode henfører til Året 1620, og altsaa endnu
 maatte være i frik Minde. Det yngre Mskr. har
 denne Historie, og tilføjer, at der endnu den Lid

- I. Tirsted-Sogn er en Herregård, Tostrup,
 V. Jørgen Grubbe Eilersens⁷).

II. Byer 6:

1. Næsstrup; i den ere Gaarde 6.
2. Brandstorp; i den Gaarde 6, Gadehus 10.
3. Sønder Tirsted; i den ere Gaarde 11,
Gadehus 11, Gaardsæde eet.
4. Wiet; i den ere Gaarde 4, Gaardsæde 1,
Gadehus 3.
5. Vierung; i den ere Gaarde 8, Gadehus 3.
6. Øster-Tirsted; i den Gaarde 7, Gadehus 2.

fandtes Kul og andre Tegn til, at de havde gjort Ild
oppe i Taarnet, samt at deres Gestalter (7 i Tallet
og i vindfolk) fandtes astegegne paa Hvelvingen
over Choret med rød og andre Farver.

7) Tostrup blev 1729 Hovedgaarden i det da oprettede
Greveskab Christianssæde. Blandt Tistrups gamle
Eiere nævner det ældre Mstr. Jørgen Grubbe Eiler-
sen, og det yngre Christian Grubbe, der var gift
med Magdalene Kaas, skal have levet henimod Slut-
ningen af 17de Ekkulum, og er begravet i Tirsted
Kirke. Begge disse Tistrups Eiere savnes hos Rhode.

Skiøring-Sogn⁸⁾)

annexeret til Lirsted. Æ det ere 2 Byer.

1. Vester-Skiøring; i den ere Gaarde, foruden Præstiens og Degneboligen, 11, Gadehus 13.
2. Øster-Skiøring; i den ere Gaarde 11, Gadehus 5.

Imellem disse Sognekirker Norden til en lidet Lund, ligget Præstegaarden, et Embnigge, kaldet Nubeskætte; hvilken i forduin Tid laa Norden op til Lirsted-kirke, men der de Lybsse afbrændte Loland, blev og Præstegaarden der ødelagt.

Er i fornævnte Sogne 4 Hilder, liggendes efter hinanden af Øjen i Vesten, og er deres Spring af Øst-Sydost. De 3 østerste udeses, naar Behov gisres (som nu forgangen Sommer), men den vestersste løber i Stranden ved Lirsted-kirke.

Dette om Lirsteds- og Skiøring-Sogne i Loland.

Nicolaus Erasmi Bognesius
manu mea.

8) Skjerringe, 215 Edr. Hartl., 314 Siale. Det yngre Mørk. melder, at det af gamle Dokumenter er besvistligt, jns patronatus ecclesiae Schøringe episcopum Otthonensem penes fuisse.

Weylebye?.

Udi Weylebye-Sogn ere 2 Byer:

Denne Enebye, Weylebye. Udi hanner ere
Gaarde 30, Gaardsæder 5, Gadehuse 30.

Den anden Bye, Thorpe, hvor Kirken bygt er
in papatu S. Nicolao sacram. Udi Thorpe er
Gaarde 1, foruden Præstegaarden og Degneboligen.
Dette bekjender jeg med denne min egen Haand
underskrevet. Thorpe den 26 Novembris 1624.

Erasmus Erasmi

Laulandus.

Om Aageby-Kirke er nockom indført hos den
Optegnelse om Landekirke; behøves ikke videre derom
stor Underviisning eller anden Antegnelse, og er for
14 Dage siden tilsendt vor Hære Superintendent^{1c)}.

9) Veileby-Sogn bestaaer nu funs af 1 By paa 208 Dr.
Hartl., og er siden 1695 annexeret til Thisted og
Elsjøringe. 1807 var dens Follemængde 310 Sjæle.
Af det yngste Manuskript kan Rhodes (l. c. 656)
Præste o. Melle udfaldes og berigtes saaledes:
Hr. Lauriz Hansen var Sognepræst i 53 Aar, og døde
1613. Paa hans Ligsteen staaer: Durat amata sides:
Astra rosæq. cadunt. Hr. Niels Niemann Ring-
ring. Hr. David Davidsen døde i Januar 1681.
Hr. Niels Niemann Medelfart døde i Oktober 1694.
Zern-Bogstaverne H. B. I. I. og neden under D. K.
som findes paa vestre Side af Taarnet, betyde hr. Ba-
ron Jens Juel og hans Frue Dorothea Krag, som
1694 lode Kirken istandsætte.

10) Aageby har 173 Dr. Hartkorn og neppe 200 Sjæle
(Rhode l. c. 677). Kirken er nedbrudt.

Oftofte Sogn^{*)} *)

Dette Sogns Leilighed ester vores allernædigste Herris og Konnings Mandat, vid heilcerde Mand, Doctor Hans Michelsen, Superintendent over Gyens Stigt, at angive, haver jeg Jacob Jacobsønn, loci pastor, hvil documentis og emeritorum relationibus, som fandtes, per methodum, som Tiden og Leiligheden udkrævede, colligered.

I. Locus. Denne Situs er nemorosus, saa dette ganske Sognesang haver været begroet med sinne Skov, som her udi Landet kaldes Under-skov, og var i Synderlighed dette Slags, Ask, Hasler, Elletræer og alle Slags Torne, og iblandt Oldenskov, Eeg og Bon, saa Skoven i Begyndelsen var Folkenes Næring, esterdi den var overfledig. Var og overfledig med Avenbog og Skovabeler, som er endnu nok at finde paa Grunden.

Dette Sogns Begreeb strækker sig paa Længden næsten en halv Miles Bei, og, naar man agter, huius totius terræ situm ab oriente in occidente,

II) Dette store Sogn har 759 Ldr. Hattk. og 1288 Ind-vaanere.

*) Øftofte Sogn, der tilforn laa i Søllands Sønder Herred, over, som det i Valdemars Jætvebsø kaldes, Utninge Herred, ligget nu i Hugle Herrd. Landb. Dadens Num.

da ligger det Nord - Nordost udi Landet, men, agter man Sønderherred, som det ligger udi, va er det det østerste Sogn i Herredet.

II. Nomen. Olim kaldtes dette Sogn Skouffsbjær, men der Lid efter anden blev afroddet hele Pladsø, og disse planities bleve dyrkede til Ågerland, kaldede de Gamle dennem Løster, og havet Sognet sit Navn af Sønderherred, som det ligger udi, nemlig det allersøsterste Sogn, q. d. Østre-Løster i dette Herred¹²⁾.

III. Templum. Udi Øststoffe-Sogn er ikuns een Kirke, som er bygt midt i Sognets Hovedby, som kaldes Øststoffe-By, paa en sunk hei Plads, noget høiere end den auden Ort runden omkring. Kirken er en gammel fast Bygning, lang og paæselig breed. Grunden er ssjøn hvid Sandgrund, saa aldrig findes Vand i Begravelser, i Kirke heller Kirkegaard, og en fast Muur af brandte Steen gaaer om den ganske Kirkegaard. Denne Kirke kaldes meenlig efter Byen Øststoffe-Kirke sub Clemente VI. pontifice Romano per Johanneum archiepiscopum et ii alias Episcopos indviet et S. Petro sacratum

12) Rhobe (l. c. 657) vil, at Østofte skal være det samme som Eies- eller Ejendoms-Løster.

anni Salvatoris 1345, 4. die mensis Julii, et anno 4. sui pontificatus, som et siort pergamenz Pavebrev med 12 Vispers Navne og underhængende Beseglinger, givet og skrevet annis et diebus ut supra, udviser.

IV. Ministerium et ministri. Udi denne Kirke fleer Guds Tjeneste, og Tilhørerne holdes til haus Frygt, som esterselger: Om Lørdagen, naar Klokk'en haver slaget 2 efter Middag, ringes til Skrifte, at de, som ville om Søndagen derefter gaae til Guds Bord, da komme af de næste omliggende Byer, at Tjenesten i Kirken om Søndagen ikke skal forhales, og de da om Lørdagen lade sig overhøre af Guds Ord's Tjenere, og aumannine den hellige Absolution. Men de andre fraliggende Byer komme om Søndagen betimelig. Alle Onsdage holdes her Bededage, og da prædikes Vernelærdommen for Ungdommen, ja endog de Gamle, og da examineres Ungfolk, som agte at gaae til det høiærdige Sakrament. Om højtidelige Fester fleer Troprædiken, Høimeesse og Aftensang, at Tjenestebud kan og komme til Kirke, som ei kan komme til Høimesse.

Og haver af Arilds Tid været esternævnte, som paa saadant skulle vare:

1. Sognepræsten,
2. Kapellanen,
3. Degnen,
4. Skolemesteren, som lærer Ungdommen at læse og skrive Danskt, samt dagligen lærer dennem Katechismus

med Lutheri Forklaringer, og i Kirken Onsdage og hellige Dage at pryde Sangen med Skolens Ungdom udi Choret.

V. *Habitus parochianorum.* Hvis Sognes folkes Klædedragt vedkommere, havet den i gamle Dage været enfoldig og alvorlig. Mændene de bare Kjortler hængende midt neder paa Ladret; paa Ryggen sad 2 store Folder, og 2 over hver Albue for Styrkels Skyld. Den nederste Part af deres Klædedragt var Buxer og Hosser udi eet, hvilket de kaldte Brogchoeſſer. Paa Hovedet havde Hver et lidet Bonnet, som var nopped, hvilket de kaldte Nophett, og paa Fodderne Tuenge = Skoe.

Quinderne, naar de ginge til Kirke, brugte over dennom deres Skørter af adskillige Farver, at de og paa andre Tider dennom kunde bruge at gaae udi uden videre Bekostning. De og vel brugte til Prydelse blankt Sølv og forgylt, at naar Saadant blev gammelt og forslidt, duede Stykerne at gjemme.

Huus og Gaard var prydet med allehaande Bohav; Kammer og Kjelder frydede dem med adskilligt Forraad. Æras vertit omnia. Nu skal man ei stille Bonder og Borgere fra hverandre i Klædedragt, eller Borgersker og Bonderquinder, saa at mange af disse Bonderfolk have byttet med deres Forsædre more Ganimedis; for Larvelighed Hojart i Kjæder,

for velbygte Gaarde og god Formue tomme Huse
og bedrøvet Fattigdom. Omnia cedant in meliora!

VI. Parochiaæ distributio cum suis adjunctis
et parochianorum notatio.

Ud i dette Sogn ere 9 Byer, store og smaae,
og saege denne fornævnte S. Peders Kirke, samt
hvis Indbyggere, som hos hver Vy er antegnet.

I. Øststoffte = Vy er temmelig vidt begreben, og
udstrækker sig i 3 Grene eller Parter.

Den ene Part ligger Nør, og kaldes
Nørreballe.

Den anden Sønder, og kaldes Sønderballe.

Den tredie Vester, og kaldes Vesterballe.

1. Nørreballe, deri ere fulde Gaarde 17,
Gaardsæder 2, Gadehuse 5, øde Jord 1, som
tyende Bonder bruge. Af disse fornævnte
til Kronen 2 Gaarde og 2 Gadehuse. Til
Marieboe-Kloster tilforne, og nu til den Konge-
lige adelige Skole Sors 3 Gaarde og et Gade-
hus, og denne fornævnte Ødejord. Til Adelen
1 Gaard og 2 Gaardsæder og 2 Gadehuse.
Til Presten 1 Gaard¹³⁾.

13) Gaardsæder ere halve Gaarde, som bortsættes paa
Gæsternes levstid. See disse Esterretninger I. Side 13
og 15de Annærln.

Udi denne Byens Part, fra Kirken Nord-Nord-
øst ligger Præstegaarden i en Mose, saa der er
imellem Kirken og Præstegaarden en Øste som
kan saaes med 20 Skp. Byg, og er regnet
for et Pund Land, og lidet Eng. Til denne
Præstegaard er givet af en S. Velbyrdig Tom-
frue for mange Aar forleden et Rud i Skoven
(som vi kalder) eller et lidet Enemærke og
Skovhave med noget Algerland, Engbund og
Skov, som kaldes Siberud. Steden havet
sit Navn af Tomfruen. Hun hed Tomfru Si-
billa, og dersor med gammelt Navn kaldes
Haven efter hende Sibils Rud. Udi dette Rud
ligge nogle store Stene sankede, og siges efter
gammel Beretning at denne Tomfrue lod legge
med Forsæt at ville lade der opbygge et Kapel.
Men midlertid døde hun, og siges at ligge
begraven strax Vesten Rudden i en Høi omsat
med Stene, som store ere, og kaldes Sibilehøi.
Og ligger dette Rud strax ved Skjellet mellem
Østofte-Sogn og Stockemark-Sogn.

Strax Østen fra Præstegaarden ligger en
liden Have udi Skoven, som groer udi kuns
Underskov; denne kaldtes i gamle Dage
Tyr hauff. Hvor udaf den havet Navn,
veed man ikke, men Bymændene vilde udi min
S. prædecessoris Tid det derivere af Aarsage
at Sognepræsten skulde holde dennem en Tyr

om Sommeren, og om Vinteren føde den. Men ved vidlestig Rettergang er dette undersømt. Hervoruden er til Præstegaarden lidet Abl, som er udi alle Marke at saae 5 Pund Land, og ringe Eng¹⁴⁾.

Nok udi denne Bues første Part ved Kirlemuren Syd = Sydvest er Degneboligen bygt, og derhos en lidet Loste et Londe Land at saae, som kaldes Deguetosten. Og dersoruden ligger ikke mere til den uden 2 Smaahaver i Skoven. Den ene kaldes Tjenerud, og siges at have Navnet af den, som Ruddet havet foræret.

2. Sønderballe kaldes den anden Part, og derudi findes regnendis fulde Gaarde 12, Gaardsæder 1, Gadehuse 12.

Og af disse fornævnte Gaarde ligge 4 til Øststoffe = Kirke. 3 af dem nem hude deres Landgilde til Kirken, og den 4de til Øststoffe = Kapellan, og disse fornævnte 4 Gaarde eller Thiennere giøre Superintendenten over Thyens Stigt deres Wegter, naar han kommer hid til Lands, at age haunem med hans Gods fram og tilbage; desligesie. naar paa Kirken skal forbedres, og Kapellans Gaarden, og kaldes Bispe-

14) 1 Pund Land, Jord, hvori kan saaes 20 Ekyr. Mng, eller 24 Ekyr. Byg. See Urendt Bernts. Danm. og Norges frugtb. Herlighed II. Side 214.

Thiennere, som gamle Breve udvise, eller og Kirke-Thiennere.

Rapellanen harer i denne Byes Part sin Residenze, og dertil ingen Abl uden 2 Ekpr. Land, men i andre Maader af Øvrigheden, Sognefolket og Præsten til Underholdning er aflagt.

Disse fornævnte ligge til Kronen Gaarde 5, til Sore Gaarde 3, Gaardsæde 1, til Adelen Gadehus 1.

3. Vesterballe kaldes den 3die Part, og derudi findes regnendis fulde Gaarde 7, Gaardsæder 2, Gadehuse 11. Blandt disse ere til Kronen Gaarde 2, Gadehuse 3; til Sors Gaarde 4, Gadehuse 8; til Adelen Gaardsæde 1.

Udi denne Part harer Skolemesteren sin Bolig, og underholdes af Sognet og Sognes præsten.

2. Paarup=By, efter Gørres Tale harer sit Navn af en Adelsmand, som boede i denne Bye udi sin Sørgaard (som nu er tvende Honders gaarde) hvis Navn tilforne harer standet i Kirkes vinduet, nemlig Junker Phare tii Pharup.

Udi denne Bye ere regnede Gaarde 8, Gades huse 5. Og deunt ganste Bye ligger til Sors i Sjælland.

En bygning med et hvidt tårn og et rødt tag, hvorfra en trappe fører op til taget.

Gyldent fra denne Bye ligger et Enbygge med passelig Jord og stivn Stov, kaldes Raalding, og ligger til den Rg. adelige Skole Sors.

5. Sisrup=By har sit Navn af en smuk først So, som den er bygt langt ud med.

Udi denne Bye ere regnede Gaarde 17, og meest alle sinnae Gaarde, Gaardsæder 3, Gadehuse 15. Af disse ere til Kronen Gaarde 5, Gadehuse 9; til Sors Gaarde 5, Gadehuse 2: til Adelen Gaarde 7, Gadehuse 4. Smiedie 1, kaldes Byens Smiedie.

Udi Vester fra denne Bye ligger et Enbygge og et lidet Gaardsæde, som kaldis Tågegrund. Hvorfaf de have Navn, veed man ikke. Naar de fæstes, da fæstes de af Kongens Lehnsmand paa Halsted, men Landgilde og Arbeid gives og gjøres til Rapellanen i Stockenmark.

6. Fuleboech. Denne kaldes en By, men et kun saare lidet; harer Navnet af Steden, som Husene ere bygte paa, som er en Morads, baade Dindt at komme til By og fra By. Udi denne Bye er kun Gaarde 1, Gaardsæder 3. Gaarden ligger

3. Erichstorps-By harer sit Navn af en Befæstning, som harer ligget Norden ved denne Bye, hvor endnu er til Siune en breed Vold eller Plads, med 2 Rundgrave, og imellem begge Gravene en Omgang, og en Korsgang igjennem Volden, saa Omgangen ikke kan sankes, hvilket kaldes Slottet Erichstrup.

Udi denne Bye ere Gaarde 11, Gadehus 3, Smedie 1, og ligger nu denne Bye til Sors i Sjælland.

4. Langed. Denne Bye, hvorfaf den harer Navn kan ikke udspørges. Udi denur Bye ligger en breed Steen opplagt paa nogle andre Stene, hvilken Steen kaldes Altharsteen, og er en gammel Taae hos Bymændene, at for Øjiosste Kirke blev opbygt, da holdtes Messe og Gudstjeneste hos denne Steen, og uddeeltes det hellige Sakramente, og efter gammel papistisk Vis paa denne Steen biedes deres Mad ic Verettes og om denne Steen, at udi en Præstis Tid for mange Aar siden, ved Navn Hr. Peders, lod han sætte 6 Heste for en Glusfe, at age den til Præstegaarden, den at ville bruge, men der de kom uten Byen, blev Stenen saa tung, at de den ikke kunde drage, saa Hestene bleve frapændte,

Udi denne Byens Part, fra Kirken Nord-Nord-
øst ligger Præstegaarden i en Mose, saa der er
imellem Kirken og Præstegaarden en Tøtte som
kan saaes med 20 Elb. Byg, og er regnet
for et Pund Land, og lidet Eng. Til denne
Præstegaard er givet af en S. Velbyrdig Tom-
frue for mange Aar forleden et Rud i Skoven
(som vi kalder) eller et lidet Enemærke og
Skovhave med noget Agerland, Engbund og
Skov, som kaldes Siberud. Steden harer
sit Navn af Tomfruen. Hun hed Tomfru Si-
billa, og dersor med gammelt Navn kaldes
Haven efter hende Sibils Rud. Udi dette Rud
ligge nogle store Stene sankede, og siges efter
gammel Beretning at denne Tomfrue lod legge
med Forsæt at ville lade der opbygge et Kapel.
Men midlertid døde hun, og siges at ligge
begraven strax Vesten Ruddet i en Høi omsat
med Stene, som store ere, og kaldes Sibilshest.
Og ligger dette Rud strax ved Skjellet mellem
Østofste-Sogn og Stockemark-Sogn.

Strax Østen fra Præstegaarden ligger en
ilden Have udi Skoven, som groer udi kuns
Underkov; denne kaldtes i gamle Dage
Tyr hauff. Hvor udaf den harer Navn,
veed man ikke, men Bymændene vilde udi min
S. prædecessoris Tid det derivere af Aarsage
at Sognepræsten skulde holde dennem en Tyr

om Sommeren, og om Vinteren føde den. Men ved vidtligstig Rettergang er dette underdømt. Hersoruden er til Præstegaarden lidet Abl, som er udi alle Marke at saae 5 Pund Land, og ringe Eng^{14).}

Nok udi denne Bnes første Part ved Kirlemuren Syd = Sydvest er Degneboligen bygt, og derhos en lidet Loste et Londe Land at saae, som kaldes Degnetosten. Og dersoruden ligger ikke mere til den uden 2 Smaahaver i Skoven. Den ene kaldes Ingerud, og siges at have Navnet af den, som Ruddet haver foræret.

2. Sønderballe kaldes den anden Part, og derudi findes regnendis fulde Gaarde 12, Gaardsæder 1, Gadehuse 12.

Og af disse fornævnte Gaarde ligge 4 til Øststoffte = Kirke. 3 af denuem yde deres Landgilde til Kirken, og den 4de til Øststoffte = Kapellan, og disse fornævnte 4 Gaarde eller Thiennere giøre Superintendenten over Fyens Stigt deres Egter, naar han kommer hid til Lands, at age hammen med hans Gods fram og tilbage; desligesie. naar paa Kirken skal forbedres, og Kapellans Gaarden, og kaldes Bispe-

14) 1 Pund Land, Jord, hvori kan saaes 20 Ekyr. Rug, eller 24 Ekyr. Byg. See Urendt Bernts. Danm. og Norges frugtb. Herlighed II. Side 214.

Thiennere, som gamle Breve udvise, eller og Kirke-Thiennere.

Rapellanen haver i denne Byes Part sin Residenze, og vertil ingen Abl uden 2 Skpr. Land, men i andre Maader af Oprigheden, Sognefolket og Præsten til Underholdning er aflagt.

Disse fornævnte ligge til Kronen Gaarde 5, til Sorø Gaarde 3, Gaardsæde 1, til Udelen Gadehus 1.

3. Vesterballe faldes den 3die Part, og derudi findes regnendis fulde Gaarde 7, Gaardsæder 2, Gadehuse 11. Blandt disse ere til Kronen Gaarde 2, Gadehuse 3; til Sorø Gaarde 4, Gadehuse 8; til Udelen Gaardsæde 1.

Og udi denne Part haver Skolemesteren sin Bolig, og underholdes af Sognet og Sognes præsten.

2. Paarup-By, efter Gavles Tale haver sit Navn af en Adelsmand, som boede i denne Bye udi sin Sædegaard (som nu er tvende Bonders gaarde) hvis Navn tilforne haver standet i Kirke vinduet, nemlig Junker Phare tii Pharup.

Udi denne Bye ere regnede Gaarde 8, Gadehuse 5. Og deunt ganste Bye ligger til Sorø i Sjælland.

3. Erichstorp = By har sit Navn af en Besættning, som harer ligget Norden ved denne Bye, hvor endnu er til Siune en breed Bold eller Plads, med 2 Rundgrave, og imellem begge Gravene en Omgang, og en Korsgang igjennem Bolden, saa Omgangen ikke kan sankes, hvilket kaldes Slottet Erichstrop.

Udi denne Bye ere Gaarde 11, Gadehuse 3, Smedie 1, og ligger nu denne Bye til Sors i Sjælland.
 4. Langed. Denne Bye, hvorf den harer Navn kan ikke udspørgses. Udi denrr Bye ligger en breed Steen oplagt paa nogle andre Stene, hvilken Steen kaldes Altharsteen, og er en gammel Tale hos Bymændene, at for Øjioffe Kirke blev opbygt, da holdtes Messe og Gudstjeneste hos denne Steen, og uddeleltes det hellige Sakramente, og efter gammel papistisk Wiis paa denne Steen viedes deres Mad ic. Verettes og om denne Steen, at udi en Præsts Tid for mange Aar siden, ved Navn Hr. Peders, lod han sætte 6 Heste for en Gluffe, at age den til Præstegaarden, den at ville bruge, men der de kom uten Byen, blev Stenen saa tung, at de den ikke kunde drage, saa Hestene blev fra pændte, og 2 Studer igien forsørpendte, kunde hende til den forrige Sted lettelig drage. (Dette stete gierne in papatu, hvor mange selsomme Stykker stete). Nostra Ecclesia supra lapideam angularem fundata est, et quotidie sancto ministerio ædifi-

carur, cuius ministri pennati sunt, ante quorum oculos frustra projiciuntur retia.

Udi denne Bye ere Gaarde 8, Gadehus 1, og af demom ere 6 Gaarde og fornævnte Gadehus til Sors i Sjælland; til Udelen de andre 2 Gaarde.

Sydvæst fra denne Bye ligger et Enbygge med passelig Jord og stivn Skov, kaldes Raalding, og ligger til den Rg. adelige Skole Sors.

5. Si orup-By har sit Navn af en smuk først So, som den er bygt langs ud med.

Udi denne Bye ere regnede Gaarde 17, og meest alle smaae Gaarde, Gaardsæder 3, Gadehuse 15. Af disse ere til Kronen Gaarde 5, Gadehuse 9; til Sors Gaarde 5, Gadehuse 2: til Udelen Gaarde 7, Gadehuse 4. Smedie 1, kaldes Byens Smedie.

Udi Vest fra denne Bye ligger et Enbygge og et lidet Gaardsæde, som kaldis Taa gerud. Hvoraf de have Navn, veed man ikke. Staar de fæstes, da fæstes de af Kongens Lehnsmand paa Halssted, men Landgilde og Arbeid gives og gjordes til Kapellanen i Stockemarct.

6. Fuleboech. Denne kaldes en By, men et kun saare lidet; harer Navnet af Steden, som Husene ere bygte paa, som er en Morads, baade Dridt at komme til By og fra By. Udi denne Bye er kun Gaarde 1, Gaardsæder 3. Gaarden ligger

til Sors og i Gaardssæde. i Gaardssæde til Ny-
kjøpings Hospital og i Gaardssæde til B. Erich Wilde.
7. Hauerlycke. Denne Bye harer Navnet af
 Steden, thi denne Byes mestre Ford og gaarste
 Skov var indelukt udi Skevhaver og Enemarker.
 Midt udi Byen ligger en stor Høi, omsat neden til
 med store Stene, som kaldes Korsehøien, og udaf
 denne Høi ere udgravne Folkbeen og Menniskers
 Hovedpander. Berettis af Oldtale, at skulle have
 staudet paa denne Høi et Kapel, ved Navn hellig
 Kors's Kapel. Ved den nordosire Ende paa Byen
 ligger en Herregård som udi S. Lawe Buchs Lid
 til Førsløff blev funderet og bygt paa den Sted,
 som en Ejendomshonde påboede, og laa til Kronen,
 hvilken S. Law Wenstermand*, afslølte, og sin
 Konkubine ved Navn Anna Knuds Dotter foræret;
 men der S. Law Buch bekom Godset, og sig med
 Mageskifte tilhandlet Kronens, Klosterets og
 2 Præsties Diennere, blev denne Gaard af hannom
 opbygt, og givet Navn efter Byen Hauerlyckes
 Gaard. I Begyndelsen var denne Bye den bedste
 i Sognet, men nu med de ringeste, 5 store Gaarde
 afbrudte ere og lagte under Gaardens Frihed,
 ikke udi den S. Velbyrdig Mands Lid alene,

* Buch, eller som det og kreves Buk og Wenstermand eller
 Wenstermand ere — efter Hr. Landsdommer Badeus Nummers
 niv. — Nære paa to gamle nordiske Familier, hvorfaf den
 første endnu skal scorere i Sverrig, og den sidste oprindelig nok
 er norsk.

wen og udi denne B. Mands Tid, som nu eier Gaarden, Velb. Erich Vilde til Kjærsgaard i Fyenn, som ved Sonderues Ford formerer Gaardens Ejendom²⁵).

Udi denne Bye fulde findes til B. Erich Vildes Gaard fulde Gaarde 16; men de fleste maae kaldes smaae Gaardssæder. Nok til Fuelsang-Gaard 1, Gaardssæde 1, Hillested Præstegaard Gaard 1. B. Erich Vilde Gadehus 4. Fuelsang Gadehus 2. Smedie findes een øde paa Erich Vildis.

8. Reesnes. Denne Bye menis at have bekommet sit Navn og udaf den Ort, som den er paabygt, som er et Næs eller Odde, som udsynder sig i Stranden, og yderst paa Næsset ligger en Hoi, kaldoet Suænne=Hoi, og holder Navnet deraf, at af Arildhs Tid til denne Dag haver dette ganske Sogn holdt Vagt ved Vagt=Svende paa dette Sted, at Skibe i Feide=Tid ei skulle indkaste uci Landet paa denne Plads Krigsfolk, og af denne Hoi er vidt Udeende ud i Stranden.

Denne Bye udi heilovlig Konning Woldeinars Tid haver ligget til Wordingborrigs Lehn, som Old efter anden veed af at sige, og var et frit Birk, saa at Lingstokkene endnu ere til Siune paa Gaden næsten midt udi Byen. I fordum Tid

²⁵) Haverlykkegaard nu ligesom Vanholmegaard, under Grevskabet Knuthenborg.

vare de alle Fiskere, men udi Længden ere de
blevne smaae Gaarde 22, Gadehus 10, Smedie 1.
Denne ganske Bye er til Sors i Sjælland.

9. **Ba**nholm=By kaldes og haver Navn a fundatore et fundo. Den, som først bygte hende, hed Baniall, og er Byen bygt ved Stranden paa en Holm, q. Banials=Holm. Strax Østen denne Bye ligger et Enbygge, kaldis Baumholmsgaard, hvor han boede, og hans Fiskere boede, som Byen er bygt. Ud med Gaarden ligger en stor Høi, og runden om ere høie Wolde og dybe Graver, som kaldis Huushøy; berettis, at Huno primus princeps huius terræ, der havde en Besætning, enten et tutela, som efter gammelt Navn kaldtes Varsfred, vel et Jagthuus (thi der omkring er en lystig Jagt) kan man ikke vide, og ved denne Høi løber en Åa igjennem Landet og i Stranden, hvilken haver sit Navn af hañnom, og kaldes Huusaa.

Der ligger en Viig midt imellem disse tvende fornæchte Byer udi Skielled, som kaldes Svanevig, og skal have sit Navn deraf, naar Konning Boldemar seiled fra Wordingborre, kom Hans Maj. med sin Jagt, Svanen, hvilken blev indlagt i denne Viig, og efter dens Navn siges Viigen eller Havnen at have Navnet Svanens Viig. Det pleier udi stor Storin og Winters Tvang udi denne Viig at forsamlles levende Swaner. Om de gamle

Forsædre deraf have givet denne Havn sit Navn,
ved man ikke.

Norden for denne Bye Vaunholm ved Strandbanken have de Borgere udi Marieboe bygt deres Søeboder, hvor de indlægge deres Korn, som de esterhaanden lade nederage fra denne fornævnte Kjøbsæd det at udstibe; desliges indlægge hvis Ladning, som Skibe i Havnen indføre, det ester Lejligheden at lade opage, fordi der er ikke anden Indseiling til denne Bye.

Udi Vaunholm ere Gaarde 11, Gaardssæde 1, Gadehuse 6, og ligge alle til Sors i Sjælland.

Men fornævnte Enbygge, Vaunholms = Gaard, med en Vandmølle, laa tilsom til Marieboe = Kloster, men nu til Nasmark Gaard, som er Befb. Christopher Urnis, Kong. Majestæts Rentemesters¹⁶).

Østen denne Bye ligger et Enbygge og et Gaardssæde og Marieboe = Klosters Gadehus udi Skoven midt udi Moradser og Bakke, og kaldes rettelig Boisroe¹⁷).

Alle Kronens Tjenere i dette Sogn ligge til Halsied = Klosters Lehn, og soge Retten til Guelses Herreds Ting, desligest Adelens til dette fornævnte Ting.

19) Nasmark, nu Knuthenborg.

17) Boisroe, ventelig Worskougaard, en usæd Gaard under Knuthenborg.

Men forдум Marieboe = Klosters Tjenere ligge
nu til den Kgl. adelige Skole Sors med deres
Tribut og Herlighed, og deres Ret falder til
Marieboe = Klosters Virketing.

Dette Fornævnte er enfoldelig sammenstrevet om
bette Sogn, af hvilket prudens Chorographus vel
udleder, det hannon kan være tienligt.

Øføfste 8 Decemb. Anni 1624.

Jacobus Jacobæus mpp¹⁸).

Femøe¹⁹).

Anno 1624 den 13 November er antegnet,
hvør mange hele, halve ogede Gaarde, som ere paa Femø.

18) blandt de af Rhode anførte Stedets Præster maa
indskydes Forfatteren af denne ikke uinteressante Bes-
krivelse. Hr. Jakob Jakobsen, 3de eller 4de Præst
efter Reformationen. Af en Inscription, som det
yngre Mør. meddeler, sees at Hr. Jørgen Christen-
sen, som Rhode nævner, havde været Sognepræst
i 51 Var, og Provst i Fuglse-Herred i 47.

19) Femøe havde 1787. 392 Beboere. Mør. af 1707
har følgende om Riiken, meddeelt af døværende Præst,
som Rhode talber en stor Praaler: "hos Femøe Kirke
ere ingen Antiquiteter at finde, saavidt Sognepræsten
Dr. Hans Kasper Drejer har angivet, uden en afkast
Bærtavle, hvorpaa staar et udhugget et Drindebillede
med en Due over Hovedet, hvævendes imellem 2de
Mandsbilleder — — Af en Skrift paa Væggen ved
Prædikestolen kan fornemmes, at den før Reforma-
tionen var et unner til Høse, og at der siden Re-
formationen (til 1707) har været 9 lutheriske Præster."

Nørreby.

Hele Gaarde ere 17; halve Gaarde ere 11;
øde Gaarde ere 3 halve.

Syndereby.

Hele Gaarde 12; halve Gaarde 9; øde Gaarde
1 halv.

Morthen Tenseen.

I. N. R. I.

Fæs = Sogns geistlige Øvrighed er udi Alholme
Lehn; og verslig Øvrighed udi Nyköpings Lehn; thi
Kirken Regnskab høres paa Alholms Slot udi Laa-
land, og Kirken hører til Gulsoeherreds Provstie
i Laaland; men Vonderne ligge til Nyköpings Lehn
udi Falster.

Hvad denne Øes Sogner er anlangendes, da er
her alene eet Kirke-Sogn paa Landet.

Udi dette samme Kirkesogn ere twende Landsbyer,
Vesterby og Østerby, men ingen Herregårde,
eller Kjøbstæder²⁰⁾).

Udi den Vester-Bye ere 32 hele Vendergaarde,
2 halve Vendergaarde, og 15 Gadehuse.

Udi den Østreby ere 33 Vendergaarde, eller
Aalsgaarde, alle hele Gaarde, og 10 Gadehuse.

Hersoruden er en lidet Øe her til Sognet ved
Navn Vers, paa hvilken der ere 4 Vendergaarde,
om have meget ringe Jord, og 1 Gadehuus.

20) Fæsse har 462 Ldr. Hattl., 722 Beboere.

NB. til Gadehusene her i Sognet er ingen Jord
eller Abl.

Hvad videre henhører til Chorographiam, kan jeg
ikke opspørge Mindet, end som forgangen Åar blev
hedenstillet. Føs Præstegaard d. 10 Novemb. 1624.

Severin Person Brun.

Ihs.

Afsløe Sogns²¹⁾

geistlig jurisdiction er under Alholmens Lehn udi
Fuelse-Herret udi Laaland, men verælig jurisdic.
hører til Nykøbing Slot udi Falster.

Paa fornævnte Afsløe er eet Kirke-Sogn, og
en lidet anden omfludt Øe, som hører til samme
Afsløe-Øye, hvor der Ingen boe.

Decimantes paa forn. Afsløe ere 14.

Gadehuse 4, og haver ingen Jord at saae paa,
eller Abl. Ingen Herregaarde.

Hvad videre henherer til Chorographiam, findes
ikke hos os, der mig er vitterligt, uden det, som for-
gangen Åar derom blev fremsendt. Scripta Afsløe
15 Novembris Anni 1624. Peder Mætzen sonn,

P. L. m.m.

21) Afsløe havde 1787 funs 135 Beboere.

Rettelse:

I disse Esterretningers 1ste Heste, Side 25, Anmærka;
33, sidste Linie fra neden, for frater Iæs titularis.

Den offentlige Examen i Odense Cathedralskole begynder Mandagen den 16 Septbr., og fortsættes de følgende Dage fra Kl. 8 til 12 Formiddag, og fra 2 til 5 Eftermiddag. Bidensfabernes, Lærernes og Ungdommens Venner og Venner indbydes til at bivaane Præserne, og bære vor Examen med Deres Nærørelse.

Sprog og Bidensfaber examineres i følgende Orden:

Den 16 September	=	Latin i alle Klasser,
— 17 —	=	Græsk ligeledes.
— 18 —	=	Dansk — —
— 19 —	=	Endsk og Fransk.
— 20 —	=	Endsk, Fransk, Hebraisk og Philosophisk Historie.
— 21 —	=	Religion.
— 23 —	{	Historie og Geographi.
— 24 —	{	
— 25 —	{	Aritmetik og Geometri,
— 26 —	{	
— 27 —	=	Naturhistorie,
— 28 —	=	Fysik.
